

Vooruitgang opbrengst droge stof

Engelse raaigrassen boeken jaarlijks een vooruitgang van circa 0,3 procent aan drogestofopbrengst. Dat bleek tijdens de bijeenkomst met als thema 'Grassen, smaken verschillen' van de Nederlandse Vereniging voor Weide- en Voederbouw (NWW) in Lelystad.

Onderzoeker Joost Baert van het Vlaamse Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) ziet een vooruitgang van 0,3 procent aan drogestofopbrengst per jaar. Het gaat om Engelse en Italiaanse raaigrassen in Belgische rasproeven over de afgelopen veertig jaar, ten opzichte van de oude rassen Vigor en Lemtal.

Ook in het Nederlandse rassonderzoek (CGO) is in de afgelopen veertig jaar een stijging in opbrengst gehaald van circa 0,3 procent per jaar. Tot aan het eind van de vorige eeuw is ook de standvastigheid sterk verbeterd.

Jan Visscher, grasonderzoeker van Animal Sciences Group (ASG) van Wageningen UR, kijkt vooral naar Engels raaigras laat en midden. ASG onderzoekt de soorten vroege type Engels raai, Italiaans raaigras, timothee, beemdlanbloem en witte klaver alleen in cyclus. Kroppaar, rietzwenkgras en veldbeemdgras zijn afgevalen. De onderzoekers doen beweidings- en maaiproeven, concurrentieproeven en observatieproeven.

De onderzoekers beoordelen de kenmerken standvastigheid, jaaropbrengst, opbrengst eerste snede, ziekteresistentie (kroonroest), wintervastheid en mate van

Aan de hand van een indexberekening volgt opname op de rassenlijst. Daarbij moet het ras een index hebben van het gemiddelde van de A- en N-rassen, plus een beetje. Het uiteindelijke gemiddelde van de rassen stijgt, omdat mindere rassen worden afgevoerd. A is een algemeen aanbevolen ras; N is een nieuw ras op de lijst.

Nieuwe betere rassen leveren meer opbrengst op: meer productie bij gelijke stikstofbemesting en een gelijke productie bij minder bemesting door strengere mestbeleid. „Nu heb je 13 tot 14 ton droge stof per jaar bij maaien, waar dit in het verleden veeleens 18 ton droge stof was, met soms wel 500 kilo stikstof”, stelt Visscher. Hij gaat nu uit van 270 kilo stikstof uit kunstmest. Bij weiden is de opbrengst 11 tot 12 ton drogestof per jaar.

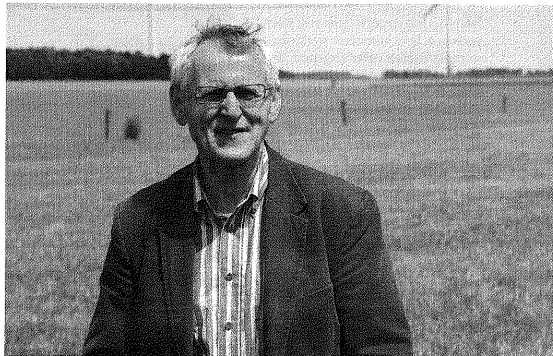
Verder hebben de rassen een betere standvastigheid. Bij een hoger stikstofniveau is er meer kans op winterschade. Volgens Baert zijn standvastigheid, wintervastheid en dichtheid van de zode belangrijk voor het verlagen van de kostprijs van het ruwvoer.

Er is flinke vooruitgang geboekt op het gebied van kroonroestresistentie bij nieuwe rassen. Volgens Baert is dit 3,6 procent per jaar sinds 1990. Bij een lager stikstofniveau en toename van de infectiedruk is er meer kans op kroonroest. Kroonroest vermindert de opbrengst en de voederwaarde, net als de smakelijkheid en de persistentie.

FESTULOLIUM

Door het beperkte budget blijft onderzoek naar andere kenmerken van grasrassen liggen. Bijvoorbeeld op het gebied van voederkwaliteit (structuur, verteringscoëfficiënt en suiker), mineralenbenutting, opname en smakelijkheid en ziekteverdraagbaarheid.

Visscher zou graag Festulolium - kruis-

Jan Visscher van de Animal Sciences Group; „Festulolium wordt niet aangemeld voor rassonderzoek.”

Foto's: Nieuwe Dogst

met een optimale voederwaarde in het rantsoen moet worden ingepast. „Behalve in het najaar heeft gras meestal geen gebrek aan structuur. Veel krachtvoer in het rantsoen kan wel structuurgebrek geven. Een melkveehouder zou beter het rantsoen van zijn koeien structuurrijker kunnen maken als dit nodig is, dan in te zetten op het gebruik van grassoorten die extra structuur leveren.”

Probeer krachtvoer te besparen door het gebruik van goede Engelse raaigrassen, is het advies van Visscher. „Je kunt eventueel ook iets later inscharen en een iets zwaardere snede maaien. Dit geeft tevens nog een betere stikstofbenutting. Probeer de koe optimaal te voeren.”

Edward Ensing van Barenbrug vindt dit te kort door de bocht. „Veel boeren denken daar anders over. Structuur is wel een belangrijk item.” Hij wijst op onderzoek naar pensverzuring.

LAGERE STIKSTOFGIFT

Door het aangescherpte mestbeleid is de totale grasopbrengst in droge stof per jaar teruggelopen. Baert denkt dat voorjaarsgroei en opbrengst van de eerste snede meer aandacht krijgen, doordat melkveehouders meer op stal voeren door de Nitraatrichtlijn. Hij verwacht geen grote verschuiving in het rassenaanbod van Engels raaigras door een lagere stikstofgift uit kunstmest.

Volgens hem wordt stikstofgebruiksefficiëntie door de aangescherpte bemestingsnormen onderdeel van het selectieprogramma van grasrassen. „Maar het brengt grote verschuiving in het rasaanbod teweeg. De productiefste rassen bij een hoog stikstofbemestingsniveau zijn meestal ook de productiefste bij een laag bemestingsniveau.”

Wel verwacht Baert mogelijk een verschuiving in het aanbod van grassoorten. Uit (oud) onderzoek blijkt dat timothee en kroppaar bij maaien en een stik-

stofgift lager dan 200 kilo per hectare hogere opbrengsten geven dan Engels raaigras.

Volgens Baert zijn rietzwenkgras en timothee productief bij een lagere stikstofbemesting. „Timothee gedijt uitstekend in een vochtig en koud klimaat”, aldus de Vlaaming. „En rietzwenkgras verdraagt zowel droge als natte omstandigheden.” Beide soorten zijn beduidend minder verteerbaar dan Engels raaigras. „Timothee heeft daarnaast een trage hergroei. Rietzwenk vestigt zich traag en is vaak minder smakelijk bij beweidings.” Kwekers zijn bezig met de ontwikkeling van zachtbladige rassen.

Volgens Visscher heeft Engels raaigras het bij een karige stikstofbemesting - minder dan 200 kilo per hectare - op zandgrond moeilijk in vergelijking met andere soorten. „Rietzwenkgras kan dan meer productie geven. Bij een lagere kunstmestgift is het wel van belang hoeveel stikstof de bodem nog levert.”

CONCURRENTIE SOORTEN

Volgens Visscher leveren mengsels met goede rassen of grassoorten met name Engels raaigras goed grasland. En slecht blijft slecht. Hij heeft liever twee topassen binnen de grassoort - bijvoorbeeld Engelse raaigrassen - op het gebied van standvastigheid in een mengsel, dan één topper en één matige. „De matige verdwijnt. Die had je dus niet in het mengsel hoeven te stoppen.”

De concurrentie tussen grassoorten - bijvoorbeeld Engels raai en timothee - is groter dan tussen rassen van één soort. Volgens Visscher is de ene soort meestal nooit zo agressief dat de andere soort geheel verdwijnt. „Hoewel van timothee en beemdlanbloem in een mengsel vaak weinig is terug te vinden.”

RENÉ LUIJMES

Minder geld

Volgens onderzoeker Jan Visscher van ASG is de financiering van het Cultuur- en Gebruikswaarde Onderzoek (CGO) verschoven. Tot 1990 betaalden de overheid - ruim 80 procent - en de kwekers dit onderzoek, melkveehouders droegen niet bij. In 1996 betaalden de boeren ongeveer de helft, waarna de kwekers het onderzoek vanaf 2002 volledig financierden. Toen de melkveehouders nog meebetaalden, was het budget wat ruimer en is onder andere ook naar verteerbaarheid gekeken.

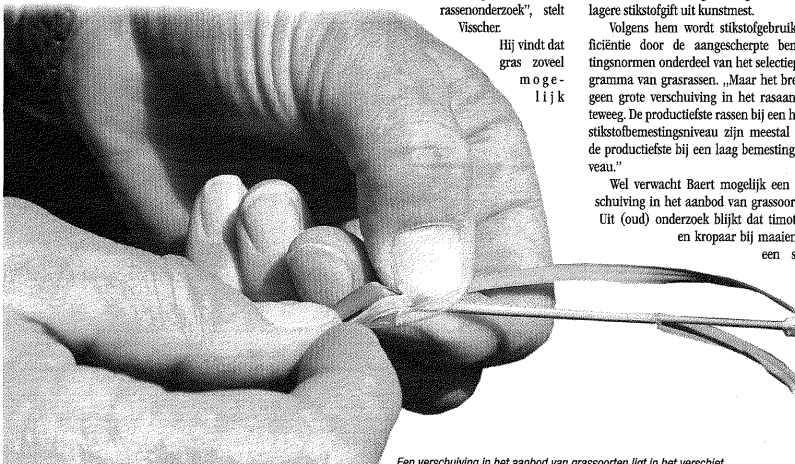
Verder daalde het budget van circa 3,5 ton in de jaren negentig naar circa 2,5 ton in de laatste jaren. Ook dit heeft gevolgen voor de te onderzoeken eigenschappen. Door het beperkte budget is niet alles te onderzoeken. Het moet dus zo goedkoop mogelijk, maar wel betrouwbaar en objectief.

Teruggang in totale grasopbrengst

doorschieten. Voor opname op de rassenlijst moet het nieuwe ras voldoen aan een minimum voor alle kenmerken. Hierbij kan een (streng) winter veel uitmaken, omdat rassen afvallen vanwege hun lage wintervastheid. Maar winterschade komt niet elk jaar voor.

sing tussen Engels raaigras en festuca's als beemdlanbloem of rietzwenkgras - willen onderzoeken. Festulolium zou hoge drogestofopbrengsten koppelen aan extra structuur. In Nederland zijn geen ervaringen uit rasproeven bekend, wel in Denemarken. In Duitsland is geen onderscheid aangevoerd met andere soorten gras. „Festulolium wordt niet aangemeld voor het rassonderzoek”, stelt Visscher.

Hij vindt dat gras zoveel mogelijk

Een verschuiving in het aanbod van grassoorten ligt in het verschiet.